

ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛЮЦЕРНИ ОСТАННЬОГО РОКУ ВИКОРИСТАННЯ

Артюшенко В.В., канд. с.-г. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0009-0001-5608-0455>

Панфілова А.В., д-р с.-г. наук, професорка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0003-0006-4090>

Анотація. Підсів злакових озимих культур у зріджений травостій багаторічних трав позитивно впливає на ріст і розвиток рослин старовікової люцерни і стимулює підвищення її продуктивності. Збір маси люцерни без підсіву з 1 м², за середніми дворічними даними, склав 986 г, у варіанті з підсівом пшениці озимої – 1130 г, або на 35% більше; з підсівом ячменю озимого – 1163 г, або на 18% більше; з підсівом тритикале – 1161 г, або на 18% більше; і у варіанті з підсівом жита – 1531 г, або на 55% більше, ніж у контрольованому варіанті без підсіву.

Ключові слова: люцерна, травостій, підсів озимих культур, урожайність.

Вирощування багаторічних бобових трав, зокрема люцерни, в складі польової сівозміни має важливе агротехнічне значення [8, 1]. Люцерна позитивно впливає на окультурення орного і підорного шарів ґрунту, але стан використання поля старовікової люцерни в рік його оранки не завжди відповідає технологічним вимогам і рівню інтенсивності ланки польової сівозміни: люцерна – пшениця озима. Тому, проведені польові дослідження щодо ефективності агротехнічних заходів, що підвищують продуктивність поля старовікової люцерни в останній рік використання є актуальними.

Експериментальні дослідження проводили впродовж 2020-2021 рр. в умовах ФГ «Конвалія» Миколаївського району Миколаївської області. У досліді вивчався вплив підсіву злакових озимих культур в зріджений травостій люцерни на підвищення врожаю та зміни якості зеленої маси. В травостій люцерни підсівалися такі культури: жито, ячмінь озимий, тритикале і пшениця озима. Підсів озимих злакових культур з одночасним внесенням мінеральних добрив Р₂О₅ 10 кг/га діючої речовини виконували восени, у другій декаді вересня. Норму висіву складала 150 кг/га насіння, що забезпечувала густоту рослин підсівних культур в межах 2,5–3 млн на один гектар. Збирання зеленої маси сумішей виконували навесні наступного року, після перезимівлі, на початку фази колосіння злакових культур.

Одним із прийомів підвищення продуктивності старовікової люцерни, як вказувалося вище, є підсів озимих культур в її зріджений травостій. Підсів озимих злакових культур перпендикулярно напрямку рядків вегетуючої люцерни сприяв розпушуванню поверхневого ущільненого шару ґрунту, що

приводило до пробудження сплячих бруньок в нижній частині пагонів рослин і підсилювало стеблоутворення люцерни. В підсумку загальна кількість стебел люцерни та їх маса на одиниці площі збільшувалася. При цьому кількість стебел люцерни з квітками у варіантах з підсівом, за дворічними даними, зменшувалася залежно від підсіяної культури в 1,4–2 рази, а кількість пагонів з бутонами і без бутонів збільшувалася в 1,2–1,3 і 1,4–1,8 рази відповідно. У варіантах з підсівом рослини люцерни відрізнялися і більшою облиствленістю. Максимальною вона була при підсіві в травостій багаторічних трав озимого жита – в середньому 56 листків на одному пагоні, що на 37 % більше, ніж на контролі (41 шт.). Результати наших досліджень підтверджують, що врожай люцерни тісно корелює з площею листків.

Ефективність підсіву злакових культур у травостій старовікової люцерни підтверджують дані збору зеленої маси в різних варіантах дослідів. Загальний збір зеленої маси з 1 м² у варіантах з підсівом підвищувався залежно від підсіяної культури в 2,2–3 рази, зокрема самої люцерни — на 15–54%, а частка бур'янів у масі зменшувалась в 3,1–6,8 рази. Якщо в зеленій масі люцерни без підсіву частка бур'янів становила 29,6 %, то в масі, зібраній у варіантах з підсівом, вона зменшувалася залежно від підсіюваної культури до 1,5–4,4 %. Найкращими показниками відзначався варіант з підсівом озимого жита, в ньому був отриманий найбільший з одиниці площі збір зеленої маси (4172 г) і найменший вміст у ній бур'янів (1,5%). Дещо менший, порівняно з указаним варіантом, вихід зеленої маси з 1 м² (3481 г) забезпечував підсів пшениці озимої, але й вміст бур'янів (2,6%) в масі був низьким.

Отже, в умовах Південного Степу України підсів злакових озимих культур в зрізаний травостій багаторічних трав здійснює позитивний вплив на ріст і розвиток рослин люцерни і стимулює підвищення її продуктивності.

Список використаних джерел

1. Кургак В., Дегодюк Є., Гавриш Я. Кормова продуктивність люцерно-злакових агроценозів з різними злаковими компонентами. *Вісник аграрної науки*. 2022. Т. 100, № 3. С. 29-35.
2. Петриченко В. Ф., Гетман Н. Я., Векленко Ю. А. Обґрунтування продуктивності люцерни посівної за тривалого використання травостою в умовах зміни клімату. *Вісник аграрної науки*. 2020. № 3. С. 30-34.

Annotation. The sowing of cereals in the liquefied grassy of perennial herbs has a positive effect on the growth and development of plant alfalfa plants and stimulates an increase in its productivity. Collection of alfalfa mass with 1 m², according to average biennial data, made 986 g, in the variant with sowing of winter wheat - 1130 g, or 35% more; with winter barley sowing - 1163 g, or 18% more; with triticale sowing - 1161 g, or 18% more; And in the variant with sowing of rye - 1531 g, or 55% more than in the controlled version without sowing.

Keywords: alfalfa, grassy, sow winter crops, crop capacity.